

En kort inblick i situationen
för studenter med
funktionsnedsättning

Eurostudent V

Universitets- och
högskolerådet

Eurostudent V: En kort inblick i situationen för studenter med funktionsnedsättning

Universitets- och högskolerådet 2015 Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor Text: Erica Finnerman

ISBN 978-91-7561-019-1

Denna publikation är framtagen av Universitets- och högskolerådet. För mer information om myndigheten och våra publikationer, se www.uhr.se

Eurostudent V

En kort inblick i situationen för studenter med funktionsnedsättning

Innehåll

Eurostudent V	5
Metod och urval.....	5
Sammanfattning	6
Studenter med funktionsnedsättning.....	7
Funktionsnedsättningar och hinder för studier	8
Två tredjedelar anser att funktionsnedsättningen påverkar studierna negativt.....	10
80 procent av studenter som funktionshindras kontaktade inte samordnaren.....	12
Funktionsnedsättning sinkar inte studiestart	14
Personalens attityd mot studenterna uppfattas som mindre positiv av studenter som funktionshindras	15
Funktionsnedsättning hindrar inte utlandsstudier	16
Bilaga	17
Fotnoter	22

Eurostudent V

Eurostudent är en europeisk undersökning av den sociala dimensionen av studier. Projektets syfte är att tillhandahålla jämförbara indikatorer på sociala och ekonomiska villkor för studier i de deltagande ländernas utbildningssystem för att utgöra underlag för beslutsfattare på nationell och europeisk nivå. Länder med utbildningssystem där den sociala dimensionen är stark kännetecknas av att studenter kan genomföra och avsluta sina studier utan hinder som beror på deras sociala eller ekonomiska bakgrund. Inom European Higher Education Area, EHEA, en del av Bolognaprocessen, har den sociala dimensionen varit en viktig fråga de senaste åren. Utgångspunkten är att jämlika utbildningssystem inte bara ger lika möjligheter för individer, de främjar även sammanhållningen i Europa och kan öka de europeiska ekonomiernas konkurrenskraft.

Eurostudentprojektet startade 1999 som ett gemensamt europeiskt projekt med endast 8 deltagande länder. Undersökningen har nu genomförts för femte gången med 27 deltagande länder. Projektet finansieras av EU, det tyska utbildningsdepartementet samt de ingående ländernas deltagaravgifter.

Varje land står för landets egna kostnader. Den svenska undersökningen har i huvudsak finansierats av den svenska regeringen genom särskilda medel samt Universitets- och högskolerådets ordinarie ramanslag.

Metod och urval

Studiegruppen bestod av ett stratifierat urval av 5000 studenter med urvalsramen deltidsstuderandeⁱ, heltidsstuderande och/eller utländska studenterⁱⁱ och registrerade under minst höstterminen 2012 och vårterminen 2013. Enkäten bestod av en webbenkät med informationsbrev via post samt två påminnelsebrev. Enkäten besvarades av 1859 studenter vilket gav en svarsfrekvens på 37,2 procent. Bortfallsanalys av resultatet samt viktning har genomförts av SCB i samband med insamlingen av svar. I den slutliga rapporteringen ingår 1433 svar efter rensning av orimliga svar och viktning.

UHR har valt att presentera delar ur den svenska undersökningen genom korta sammanfattningar. Denna sammanfattning är den andra i serien.

Sammanfattning

I Eurostudentundersökningen har 17 procent av de svenska studenterna angivit att de har en funktionsnedsättning av något slag. Vad som är en funktionsnedsättning är en definitionsfråga. Studenterna har fått avgöra om deras nedsättning utgör ett hinder i studierna eller ej. Det anser ungefär 66 procent av studenterna med funktionsnedsättning. Vilket utgör 11 procent av samtliga svarande. Dessa kallar vi i den här undersökningen studenter som funktionshindras, att skilja ifrån de som inte upplever nedsättningen som ett hinder, som UHR kallar för studenter med funktionsnedsättning.

Det är en större andel kvinnor än män som anger att de upplever funktionsnedsättningen som ett hinder i studierna. Knappt 75 procent av alla kvinnor med funktionsnedsättning anger att de upplever denna som ett hinder i studierna. Bland männen med funktionsnedsättning är motsvarande andel 58 procent. Liknande resultat uppvisades vid förra Eurostudentundersökningen.

Var tionde tycker att funktionsnedsättningen utgör ett mycket stort hinder. Den vanligaste funktionsnedsättningen i studiesituationen är psykiska besvär, som ungefär var tredje student med funktionsnedsättning bedömer sig ha. Nio av tio med psykiska besvär och/eller neuropsykiatrisk nedsättning upplever att nedsättningen utgör ett stort hinder i studierna.

Studerande med funktionsnedsättning som innebär ett hinder i studiesituationen har rätt till pedagogiskt stöd där det är möjligt. Exempel på sådant stöd är anteckningshjälp, teckenspråkstolkning, mentorsstöd med mera. Varje lärosäte har en person som fungerar som samordnare för studenter som funktionshindras. Lärosätenas statistik över studenter som funktionshindras baseras på vilka som tagit kontakt med en samordnare. Av de studenter som i Eurostudentundersökningen uppgett att de funktionshindras var det hela 64 procent som inte tagit kontakt med en samordnare. 16 procent av de studenter som funktionshindras svarar att de inte känner till att det finns samordnare för pedagogiskt stöd. Detta tyder på att det finns fler studenter som funktionshindras än vad som kommer fram i den statistik som tas fram av lärosätena och att det finns brister när det gäller informationen till målgruppen studenter med funktionsnedsättning.

Studenter med funktionsnedsättning

Alla som varit i kontakt med en samordnare och angett att de fått stöd i mycket stor grad upplever att deras studier har underlättats. Av alla studenter som funktionshindras som varit i kontakt med en samordnare upplever två tredjedelar att det underlättat studierna. En tredjedel upplever ingen skillnad.

Studenter med funktionsnedsättning studerar i samma utsträckning som andra studenter på distans, drygt 26 procent. Men man kombinerar distansstudierna med campusstudier i något större utsträckning, 17 procent att jämföra med 12 procent.

Studenter med funktionsnedsättning börjar på högskola direkt efter behörighetsgivande utbildning i samma utsträckning som andra. Den andel som inte går vidare direkt väntar däremot inte i samma utsträckning som andra, längre än två år.

Studenter med funktionsnedsättning förvärvsarbetar i snitt två timmar mindre jämfört med som inte har en funktionsnedsättning. De lägger däremot inte ned mer tid på studier. En förklaring kan vara att det krävs en större mängd energi att studera med funktionsnedsättning, vilket gör att studenten behöver tid till återhämtning.

Det är en större andel av studenter med funktionsnedsättning som anser att den administrativa personalens bemötande är dålig eller mycket dålig, 17 procent jämfört med 11 procent. Lärarens attityd mot studenterna är bra eller mycket bra, tycker 78 procent av de som inte har en funktionsnedsättning jämfört med 70 procent av de som angett en funktionsnedsättning.

Studenter med funktionsnedsättning reser utomlands för studier i lika hög grad som studenter utan funktionsnedsättning. Även i denna grupp är free-mover den vanligaste formen av utlandsstudier. De extra bidrag som kan sökas för utlandsstudier för de som har behov av stöd i studiesituationen är dock mycket lite sökt.

Utbildning för alla är något som understryks både av Förenta nationernas organisation för utbildning, vetenskap och kultur, UNESCO, och av EU. UNESCO har tagit fram åtgärder och aktiviteter som ska göra det möjligt att inkludera personer med funktionsnedsättning. Inkludering finns även med i lagstiftningen i flera av de länder som deltar i Eurostudent. I Sverige regleras detta i diskrimineringslagen (2008:567). I diskrimineringslagen definieras funktionsnedsättning som varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av skada eller en sjukdom som fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan uppståⁱⁱⁱ.

I Sverige skiljer man på funktionsnedsättning och funktionshinder. En funktionsnedsättning definieras av Socialstyrelsen som nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga och funktionshinder som den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen^{iv}. I denna sammanställning använder UHR begreppet studenter med funktionsnedsättning som samlingsbegrepp för studenter som angett minst en funktionsnedsättning/sjukdom. Studenter som angett minst en funktionsnedsättning

samt angett att denna nedsättning påverkat studierna negativt i någon grad, benämner UHR som studenter som funktionshindras.

Det är svårt att samla in uppgifter kring funktionsnedsättning. Det finns ingen samlad statistik. Den statistik som samlas in grundar sig på självskattning och de frågor som ställs för att definiera funktionsnedsättning kan variera mellan undersökningar, vilket gör att antalet med funktionsnedsättning skiljer sig åt i statistiken. Enligt SCB:s studie Undersökningarna av levnadsförhållanden var andelen med funktionsnedsättning i åldern 16-65 år 25,2 procent 2011 medan andelen med funktionsnedsättning i Folkhälsoenkäten för samma år uppgick till 19 procent^{vi}.

Antalet studenter med funktionsnedsättning i Sverige räknas genom de som har kontakt med samordnare för studenter som funktionshindras i studiesituationen. Stockholms universitet har ett särskilt åtagande att årligen fördela nationella medel som delvis täcker kostnader för pedagogiskt stöd till studenter med hinder i studiesituationen. Universitetet ska även redovisa kända antalet personer som funktionshindras i studiesituationen på nationell nivå. Eurostudentprojektet har utvecklat frågorna gällande funktionsnedsättning från tidigare undersökningar så att det går att få fram uppgifter även på de som studerar med funktionsnedsättning men som inte upplever funktionsnedsättningen som ett hinder i studierna.

Resultatet av frågorna gällande funktionsnedsättning är inte lämpligt att jämföra länder emellan då synen på- och definitionen av funktionsnedsättning och funktionshinder skiljer sig åt. I den sammanfattande rapporten för Eurostudent V finns därför inte dessa uppgifter redovisade^{vii}.

I denna korta sammanfattning tar UHR en närmare titt på de studenter som angett att de har en eller flera funktionsnedsättningar, hur denna grupp är sammansatt och hur de ser på det stöd de får eller inte får i sina studier. UHR gör även jämförelser med den förra Eurostudentundersökningen där det är möjligt.

Funktionsnedsättningar och hinder för studier

I Eurostudentundersökningen ingick frågor till studenterna gällande deras egen upplevda funktionsnedsättning, följande alternativ gavs:

- kronisk sjukdom
- psykiska besvär
- nedsatt rörelseförmåga
- nedsatt hörsel eller syn
- dyslexi/dyskalkyli
- neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- andra långvariga hälsoproblem

De svarande fick göra en bedömning av om de ansåg att funktionsnedsättningen/-arna påverkade studierna negativt samt om de upplevde att de fick stöd i sina studier. I den svenska enkäten ingick även en fråga om de hade varit i kontakt med en samordnare för studenter med funktionsnedsättning vid lärosätet.

Knappt 17 procent av de studenter (Tabell 1) som svarat på enkäten har angivit att de har en funktionsnedsättning av något slag. 11,2 procent av de som svarat har angett att de dessutom

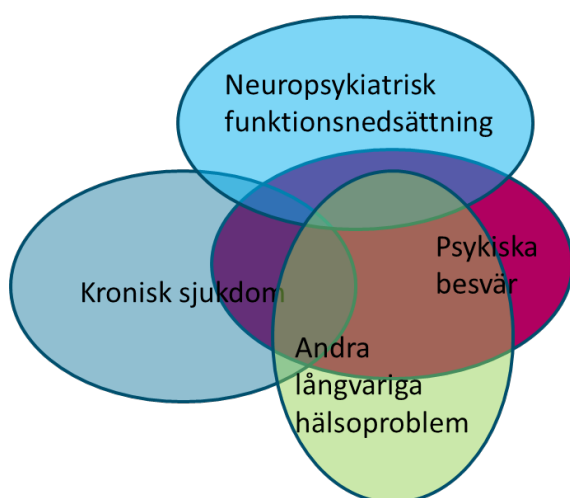

upplever att funktionsnedsättningen påverkat deras studier negativt (Tabell 2). Det är en liten minskning jämfört med förra Eurostudent men jämförelsen bör ske med försiktighet eftersom frågorna inte var identiska. 11,7 procent ansåg vid förra undersökningen att deras studier försvårades av minst en funktionsnedsättning^{viii}.

Andras resultat: I CSN:s kartläggning av studenternas sociala och ekonomiska villkor från 2014 är det 17 procent av de som studerar på eftergymnasial nivå som angivit att de har en fysisk eller psykisk funktionsnedsättning^{ix}. Svartalternativen i CSN:s enkät skiljer sig dock från Eurostudentundersökningen vilket gör att direkta jämförelser är svåra att göra på annat än övergripande nivå. CSN:s studie visar att andelen med psykisk funktionsnedsättning har ökat något sedan 2011.

I en rapport från SCB 2013 anger 12,1 procent som studerade i åldern 16-64 en funktionsnedsättning att jämföra med 14 procent av de som inte angett att de hade någon funktionsnedsättning. Bland de som angett en funktionsnedsättning men utan nedsatt arbetsförmåga var det en högre andel som studerade, 16 procent. Av studien framgår dock inte på vilken nivå studierna bedrevs. Även SCB:s studie använder andra frågor än de i Eurostudent^{xi}.

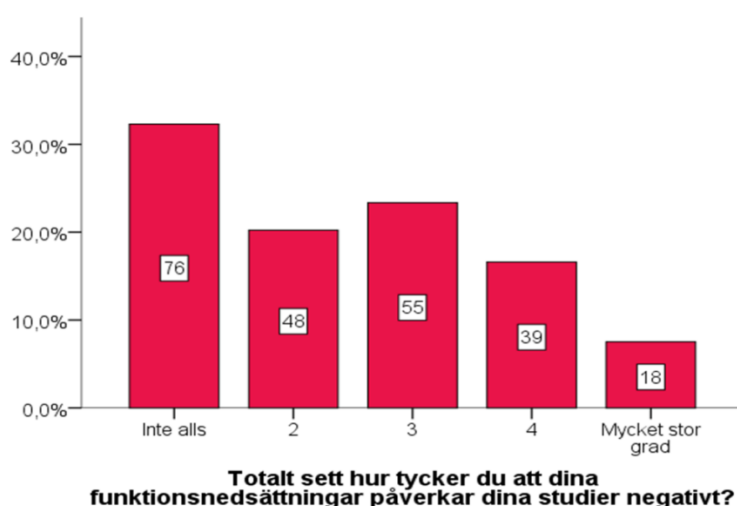
Av de som angett att de har funktionsnedsättning har 82 procent endast angett ett alternativ (Tabell 3). I medeltal anger personerna 1,2 olika nedsättningar per person. Den vanligaste nedsättningen är psykiska besvär som nästan var tredje student med funktionsnedsättning uppgivit. För de som angivit kronisk sjukdom eller nedsatt hörsel eller syn, var andelen 24 procent vardera. Bland de som angett en kombination av två olika nedsättningar är psykiska besvär vanligast följt av nedsatt hörsel eller syn och kronisk sjukdom (Tabell 4).

Undersökningen visar att det finns flera studenter med multifunktionsnedsättning.

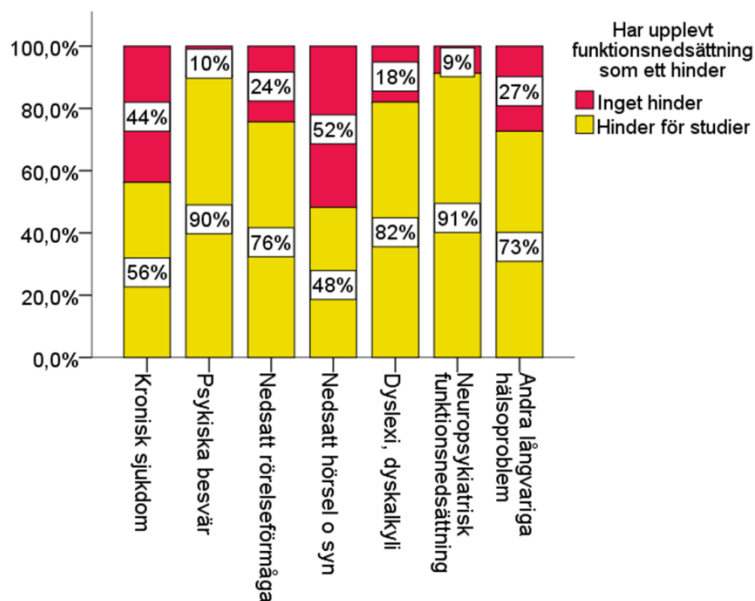
Andras resultat: Statistik från Stockholms universitet gällande studenter som funktionshindras i studiesituationen visar att den vanligaste formen av funktionsnedsättning som studenter söker pedagogiskt stöd för är dyslexi. Över hälften av de som haft kontakt med samordnare har behov av stöd i undervisningen på grund av denna orsak. Den näst vanligaste orsaken var kognitiva svårigheter/tillstånd som fler än var fjärde (26 procent) student som funktionshindras i studiesituationen sökte stöd för. Antalet studenter som sökte stöd med anledning av kognitiva svårigheter/tillstånd ökade mellan 2012 och 2013 med 33 procent^{xii}. En ökning som bekräftas av CSN:s undersökning även om jämförelser mellan de olika undersökningarna bör göras med försiktighet.

Två tredjedelar anser att funktionsnedsättningen påverkar studierna negativt

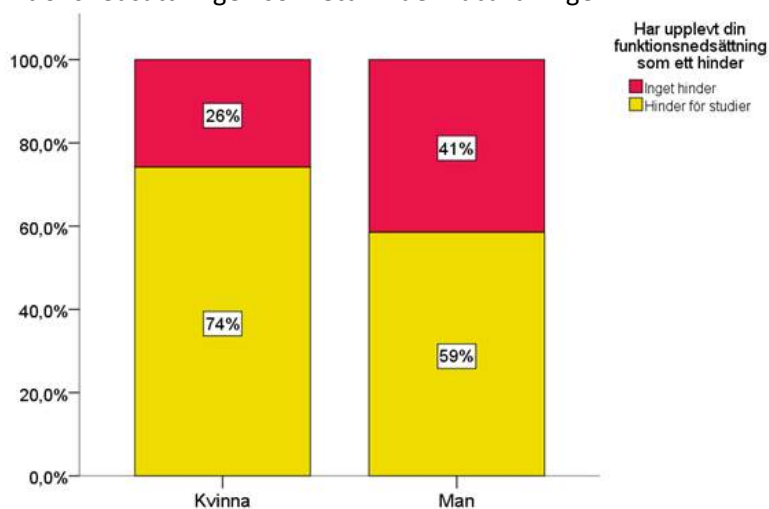
Figur 1 Studenternas bedömning av hur de upplever att funktionsnedsättningen påverkar studierna

Av de studenter som angivit att de har en funktionsnedsättning uppgav knappt 66 procent att det påverkat studierna. I vår rapport kallar vi dessa studenter som funktionshindras. Fler än var tredje student med funktionsnedsättning har dock angett att funktionsnedsättningen inte påverkat studierna negativt och de anges här som studenter med funktionsnedsättning. Ungefär var fjärde student som angivit minst en funktionsnedsättning anger att funktionsnedsättningen har påverkat studierna negativt i stor eller mycket stor grad.

Figur 2 Andel studenter som upplever funktionsnedsättningen som ett hinder uppdelat på de olika angivna funktionsnedsättningarna

Att uppleva funktionsnedsättningen som ett hinder är vanligast bland de som har angett en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och psykiska besvär där nästan nio av tio studenter upplever funktionsnedsättningen som ett hinder. 76 procent av de med nedsatt rörelseförmåga upplevde funktionsnedsättningen som ett hinder för studier. Bland de som angett kronisk sjukdom (56 procent) eller nedsatt syn eller hörsel (48 procent), upplever runt hälften funktionsnedsättningen som ett hinder i utbildningen.

Figur 3 Andel studenter som upplever funktionsnedsättningen som ett hinder uppdelat på kvinnor och män

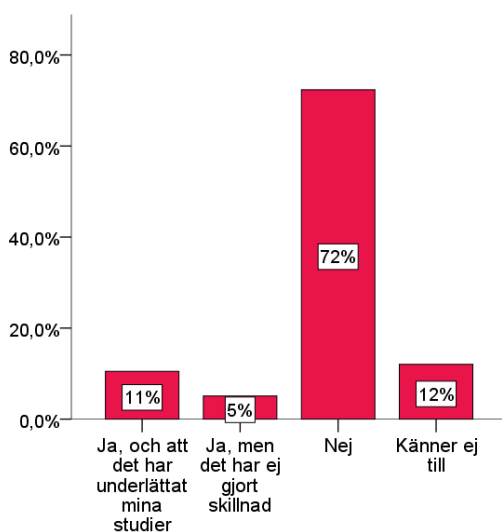
Det är en större andel kvinnor som anger att de upplever funktionsnedsättningen som ett hinder i studierna. Knappt 75 procent av alla kvinnor med en funktionsnedsättning anger att de upplever denna som ett hinder i studierna. Bland männen med en funktionsnedsättning är motsvarande andel 58 procent. Liknande resultat uppvisades vid förra eurostudentundersökningen^{xiii}.

Undersökningen visar att ju fler angivna funktionsnedsättningar en student har desto större risk är det att studenten upplever hinder i studierna (Tabell 5).

Andras resultat: Liknande siffror finner man i CSN:s kartläggning av studenternas sociala och ekonomiska villkor från 2014. I den undersökningen uppger 60 procent av de med funktionsnedsättning som studerar på eftergymnasial nivå att den påverkar studieförmågan negativt^{xiv}. En ökning jämfört med samma undersökning 2011 då 53 procent uppgav att studieförmågan var nedsatt^{xv}.

80 procent av studenter som funktionshindras kontaktade inte samordnaren

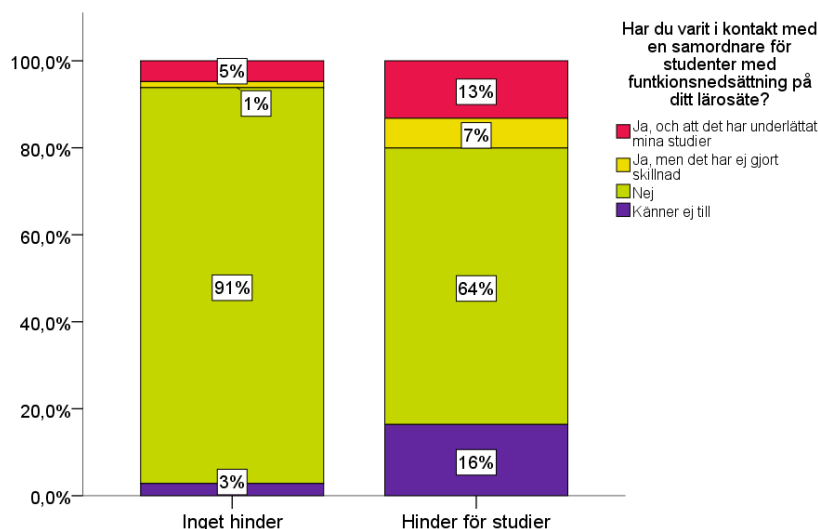
Studenter som funktionshindras har rätt till pedagogiskt stöd under utbildningen. Det pedagogiska stödet kan t.ex. vara anteckningsstöd, mentorsstöd, teckenspråkstolkning, anpassade examinationer, anpassad tidsplan m.m.^{xvi}. För att få pedagogiskt stöd krävs att studenten kan styrka behovet av stöd. Detta sker genom intyg, utredning eller motsvarande^{xvii}. Under 2013 kände universitet och högskolor till 10 442 studenter i Sverige som funktionshindras i studiesituationen^{xviii}. 9887 av dessa studenter, det vill säga att nästan 95 procent av dem som lärosätena känt till, har varit i kontakt med en samordnare. Antalet som tagit kontakt med en samordnare för pedagogiskt stöd har ökat stadigt de senaste åren. Mellan 2012 och 2013 var ökningen 15 procent^{xix}.

Figur 4 Andel studenter med funktionsnedsättning som varit i kontakt med samordnare

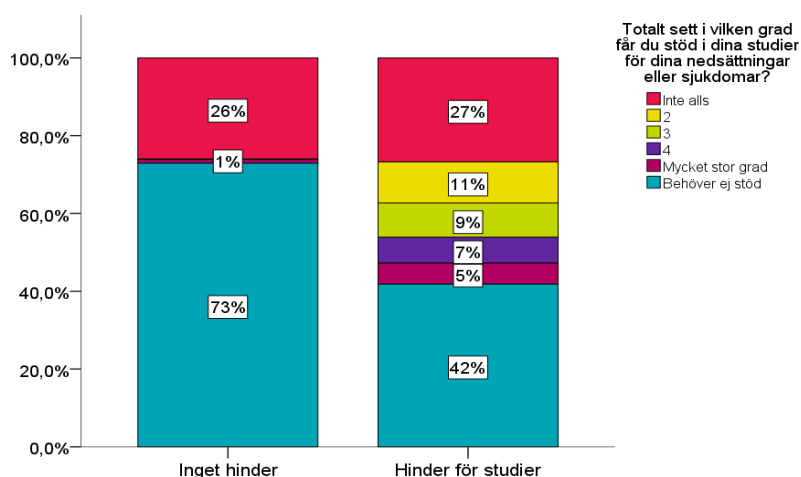
84 procent av studenterna med funktionsnedsättning har inte varit i kontakt med någon samordnare. I undersökningen anger 72 procent av studenterna med funktionsnedsättning att de inte varit i kontakt med en samordnare för att få stöd och ytterligare 12 procent anger att de inte känner till att det finns samordnare. Endast 16 procent har varit i kontakt med en samordnare. Det kan tyda på att det finns fler studenter som studerar med funktionsnedsättning än vad som kommer fram i den statistik som tas fram av lärosätena. En möjlig förklaring kan vara att i takt med att tillgängligheten på universitet och högskolor ökar

kan också behovet av stöd minska vilket gör att fler studenter kan studera utan att behöva kontakta en samordnare för pedagogiskt stöd.

Figur 5 Kontakt med samordnare uppdelat på om studenten upplever funktionsnedsättningen som ett hinder eller inte

Av studenter som funktionshindrats har 80 procent inte varit i kontakt med funktionshindersamordnare. 64 procent av studenterna som funktionshindras har inte varit i kontakt med en samordnare (Tabell 6). Av studenterna som funktionshindras känner var sjätte, 16 procent, inte till att det finns samordnare. Bland studenterna som funktionshindras och som varit i kontakt med samordnare anser bara 13 procent att kontakten med en samordnare underlättat studierna. 7 procent upplever inte någon skillnad.

Figur 6 Nivån på mottaget stöd uppdelat på om studenten upplever funktionsnedsättningen som ett hinder eller inte

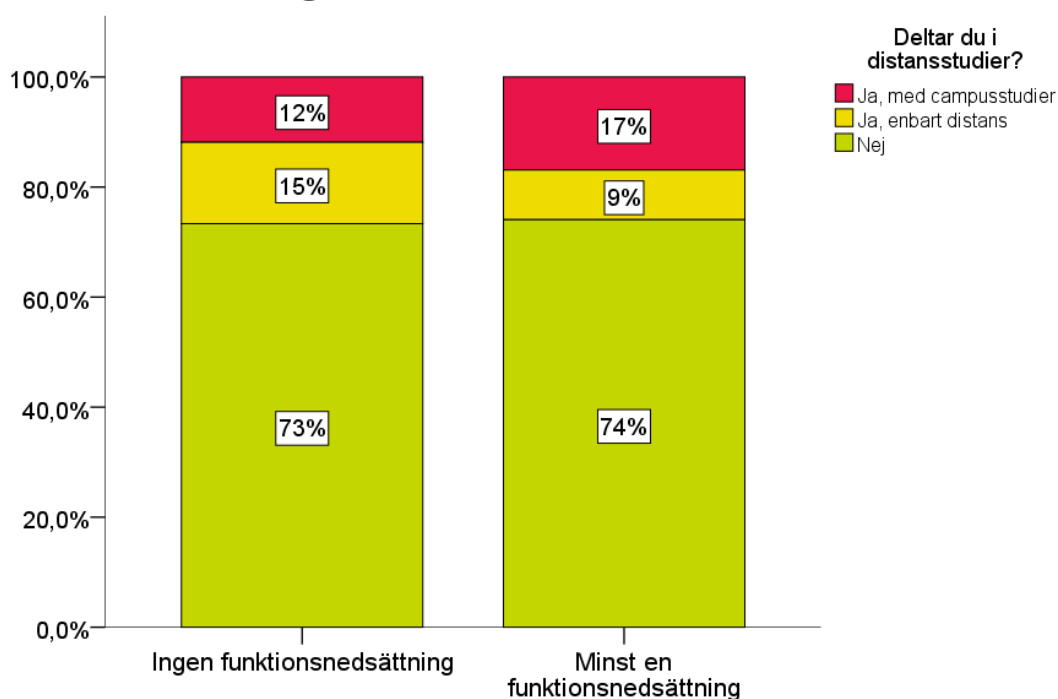
32 procent av de som upplever nedsättningen som ett hinder har också fått stöd i någon grad. 27 procent av de som upplever nedsättningen som ett hinder hade däremot inte fått stöd, trots att de upplevde hinder. 42 procent anser inte att de behöver stöd (Tabell 6).

Fler än var tredje student som funktionshindras (38 procent) tycker att de får litet eller inget stöd (Tabell 6). Trots att frågan är annorlunda ställd jämfört med förra

Eurostudentundersökningen framgår att det är färre studenter som anser att de får lite eller inget stöd. Det vill säga att fler upplever att de faktiskt får stöd. Vid förra undersökningen tyckte 59 procent att det "togs lite eller ingen hänsyn till funktionsnedsättningen i utbildningen"^{xx}.

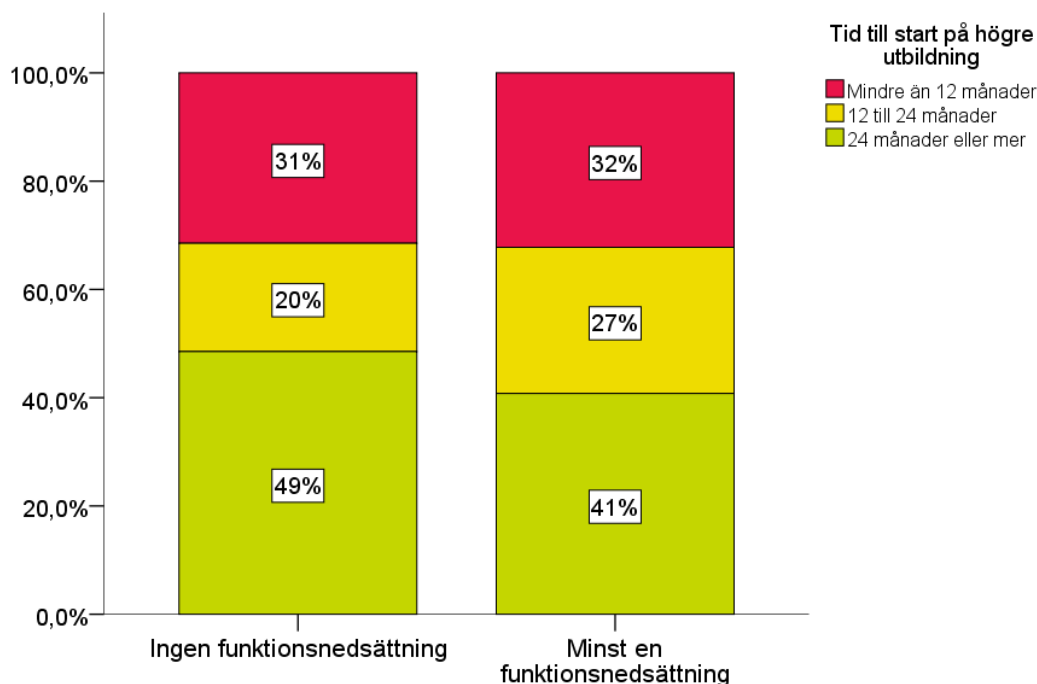
Bland studenterna som funktionshindras som inte anser sig ha fått något stöd har 71 procent inte varit i kontakt med en samordnare (Tabell 7). Den högsta andelen, 46 procent, som inte känner till att det finns samordnare för pedagogiskt stöd återfinns intressant nog bland de som angett att de fått lite stöd i utbildningen. Detta kan tyda på att de fått stöd från annat håll. Samtliga studenter som funktionshindras som fått stöd i mycket stor grad upplever att kontakten med en samordnare underlättat deras studier. Bland de som fått hjälp i stor grad svarar 60 procent att de varit kontakt med en samordnare och att det underlättat studierna.

Funktionsnedsättning sinkar inte studiestart

Figur 7 Deltagande i distansstudier uppdelat på studenter med eller utan funktionsnedsättning

När det gäller distansstudier finns i stort sett ingen skillnad i deltagande mellan studenter med funktionsnedsättning och andra, utom på en punkt. De som kombinerar campusstudier med distansstudier (17 procent) är fler procentuellt sett än de som inte har en funktionsnedsättning (12 procent). Knappt 15 procent av de som inte har någon funktionsnedsättning deltar enbart i distansstudier medan 9 procent av de som har en funktionsnedsättning endast deltar i distansutbildning. Studenter med funktionsnedsättning kombinerar alltså campusstudier med distansstudier i större utsträckning.

Figur 8 Tid till start av högre studier efter avslutad behörighetsgivande utbildning för studenter med och utan funktionsnedsättning

Studenter med funktionsnedsättning börjar enligt Eurostudentundersökningen lika ofta på högskola direkt efter att deras behörighetsgivande utbildning är klar som andra, däremot uppvisas skillnader gällande de som väljer att vänta med att börja studera. Skillnaderna är procentuellt sett små men finns där likväl. Av de svarande med funktionsnedsättning som inte går vidare direkt efter avslutad behörighetsgivande utbildning är det 27 procent som väntar mellan ett och två år med att börja sina högskolestudier. Mer än två år väntar däremot oftare personer utan funktionsnedsättning (49 procent jämfört med 41 procent).

Studenterna i undersökningen arbetar i genomsnitt 9 timmar per vecka (Tabell 8). Studenter med funktionsnedsättning arbetar i genomsnitt två timmar mindre per vecka jämfört med studenter utan funktionsnedsättning. Emellertid lägger de inte mer tid på studier, varken på lärarledda lektioner eller på egen studietid jämfört med studenter som inte angivit någon funktionsnedsättning. En förklaring kan vara att det krävs en större mängd energi att studera med funktionsnedsättning vilket gör att studenten behöver tid till återhämtning. Det kan också vara så att studenten lägger all sin tillgängliga tid på studier och därför inte har energi över till arbete utanför studierna.

Personalens attityd mot studenterna uppfattas som mindre positiv av studenter som funktionshindras

I Eurostudentundersökningen fick studenterna frågor kring hur nöjda de är avseende olika delar i utbildningen. När det gäller den administrativa personalens inställning till studenter och den undervisande personalens inställning till studenter uppvisas skillnader mellan vad studenter med och utan funktionsnedsättning svarat (Tabell 9).

17 procent av de som har minst en funktionsnedsättning tycker att den administrativa personalens attityd är dålig eller mycket dålig. Endast 11 procent av de som inte har en funktionsnedsättning är av samma åsikt.

Även gällande undervisande lärares attityd mot studenter finns en skillnad. Bägge grupperna har en hög andel som upplever att lärarnas attityd mot studenterna är bra eller mycket bra, men andelen är större (78 procent) bland de som inte har en funktionsnedsättning jämfört med de som har angett en funktionsnedsättning (70 procent). Bägge grupperna har dock lika förhållandevis liten andel studenter (utan funktionsnedsättning 7,1 procent resp. 6,9 procent bland de med funktionsnedsättning) som anger att de är missnöjda eller mycket missnöjda med lärarnas attityd mot studenterna.

Funktionsnedsättning hindrar inte utlandsstudier

Studenter med funktionsnedsättning har enligt Eurostudentundersökningen studerat utomlands i lika hög grad som studenter utan funktionsnedsättning. Att åka som freemover är den vanligaste formen av utlandsstudier på samma sätt som för de studenter som inte har angett funktionsnedsättning (Tabell 10).

Studenter som vill studera utomlands som utbytesstudent och funktionshindras i studiesituationen har rätt till samma stöd vid det utländska lärosätet som hen redan får i Sverige. Vid utbytesstudier finns det särskilda stipendier att söka. Stödet ser lite olika ut beroende på utbytesprogram. För Erasmus +, som finansieras av Europeiska kommissionen, kan högskolan ansöka om extra medel för att finansiera stödåtgärder utomlands. Dessa medel ska täcka de extrakostnader som kan uppstå i samband med utlandsstudier. Det Sida-finansierade utbytesprogrammet Linneaus Palme ger också möjlighet till full kostnadstäckning. MSF, Minor Field Studies, även det Sida-finansierat, ger möjlighet till ersättning upp till stipendiebeloppet (för närvarande 27.000). På universitets och högskolors webplatser samt på studera.nu och studeramedfunktionshinder.nu finns information kring dessa bidrag, men trots det är stipendierna mycket lite sökta. Till Erasmus+ stipendier särskilt för studenter som funktionshindras ansöker i snitt 1-2 per år. Eftersom Eurostudentundersökningen inte uppvisar någon skillnad mellan studenter med och utan funktionsnedsättning och utlandsstudier tycks inte bidraget vara viktigt för att realisera utlandsstudier för studenter med funktionsnedsättning. Däremot kan de stipendier som ges vara oombärliga för de studenter som söker stödet.

Vid utlandsstudier som free-mover följer inte stödet studenten får vid det svenska lärosätet med studenten till det utländska lärosätet. Universitet och högskolor kan bekosta stöd vid utlandsstudier till exempel om studenten är registrerad vid lärosätet och den kurs som studenten läser utomlands kan tillgodoräknas i utbildningen.

Det finns flera olika orsaker till att en person väljer att inte åka utomlands och några av dessa graderas av respondenterna i Eurostudent V. De aspekter vid vilka skillnader kan hittas mellan studenter med och utan funktionsnedsättning är; otillräckliga språkkunskaper och separation från familj, partner eller barn (Tabell 11). Bland studenter med funktionsnedsättning är det något vanligare att studenten upplever otillräckliga språkkunskaper som ett stort eller mycket stort hinder för utlandsstudier. Studenter utan funktionsnedsättning anser i något högre grad att språkkunskaperna är ett måttligt hinder. Andelen som anser att språkkunskaperna är ett litet eller mycket litet hinder är lika i båda grupperna. I Eurostudent kan inga skillnader hittas mellan grupperna när det gäller självskattad språklig kompetens. Inte heller hittas några skillnader i antal barn och vem studenten bor med mellan de som har en funktionsnedsättning och de som inte har det. Detta gör att med utgångspunkt i Eurostudent V inte går att förklara skillnaderna.

Bilaga

Tabell 1 Andel studenter som angivit att de har minst en funktionsnedsättning

	Andel
Ingen funktionsnedsättning	83,2 %
Minst en funktionsnedsättning	16,8 %
Total	100,0 %

Tabell 2 Andel av de studenter som angett minst en funktionsnedsättning som också upplever den som ett hinder

Totalt sett hur tycker du att dina funktionsnedsättningar påverkar dina studier negativt?	Andel	Kumulativ andel
Inte alls	31,7 %	31,7 %
2	19,9 %	51,6 %
3	22,9 %	74,6 %
4	16,3 %	90,9 %
Mycket stor grad	7,4 %	98,3 %
Uppgift saknas	1,7 %	100,0 %
Total	100,0 %	

Tabell 3 Antal angivna funktionsnedsättningar per person

Antal funktionsnedsättningar per person	Andel	Kumulativ andel
1	81,9 %	81,9 %
2	15,8 %	97,7 %
3	2,1 %	99,8 %
4	0,2 %	100,0 %
Total	100,0 %	

Tabell 4 Antal funktionsnedsättningar per person och typ av funktionsnedsättning

	Antal funktionsnedsättningar per person		
	1	2	3
	Andel	Andel	Andel
Kronisk sjukdom	22,0 %	30,1 %	70,4 %
Psykiska besvär	20,9 %	52,6 %	75,8 %
Nedsatt rörelseförmåga	3,1 %	10,3 %	11,0 %
Nedsatt hörsel o syn	21,4 %	36,7 %	28,0 %
Dyslexi, dyskalkyli	16,5 %	24,2 %	0,0 %
Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning	2,9 %	18,6 %	40,7 %
Andra långvariga hälsoproblem	13,2 %	27,5 %	74,2 %

Tabell 5 Andel studenter som upplevt funktionsnedsättningen som ett hinder uppdelat på antalet angivna funktionsnedsättningar

Antal funktionsnedsättningar per person	Har upplevt funktionsnedsättning som ett hinder	
	Inget hinder	Hinder för studier
	Andel	Andel
1,00	35,5 %	64,5 %
2,00	14,1 %	85,9 %
3,00	11,0 %	89,0 %
4,00	100,0 %	0,0 %

Tabell 6 Mottaget stöd och kontakt med samordnare uppdelat på om studenten upplever funktionsnedsättningen som ett hinder eller inte

		Har upplevt funktionsnedsättning som ett hinder	
		Inget hinder	Hinder för studier
		Column N %	Column N %
Totalt sett i vilken grad får du stöd i dina studier för dina nedsättningar eller sjukdomar?	Inte alls	26,1 %	26,7 %
	2	0,0 %	10,6 %
	3	0,0 %	8,8 %
	4	0,0 %	6,6 %
	Mycket stor grad	1,0 %	5,4 %
	Behöver ej stöd	72,9 %	41,8 %
Har du varit i kontakt med en samordnare för studenter med funktionsnedsättning på ditt lärosäte?	Ja, och att det har underlättat mina studier	4,8 %	13,2 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	1,4 %	6,8 %
	Nej	91,0 %	63,3 %
	Känner ej till	2,8 %	16,3 %
	Vet ej	0,0 %	,3 %

Tabell 7 Andel studenter som upplever funktionsnedsättningen som ett hinder uppdelat på kontakt med samordnare

Totalt sett i vilken grad får du stöd i dina studier för dina nedsättningar eller sjukdomar?	Har du varit i kontakt med en samordnare för studenter med funktionsnedsättning på ditt lärosäte?	Har upplevt funktionsnedsättning som ett hinder
		Hinder för studier
		Count
Inte alls	Ja, och att det har underlättat mina studier	0 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	7 %
	Nej	71 %
	Känner ej till	21 %
	Vet ej	0 %
2	Ja, och att det har underlättat mina studier	8 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	29 %
	Nej	18 %
	Känner ej till	46 %
	Vet ej	0 %
3	Ja, och att det har underlättat mina studier	23 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	10 %
	Nej	57 %
	Känner ej till	11 %
	Vet ej	0 %
4	Ja, och att det har underlättat mina studier	60 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	13 %
	Nej	13 %
	Känner ej till	15 %
	Vet ej	0 %
Mycket stor grad	Ja, och att det har underlättat mina studier	100 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	0 %
	Nej	0 %
	Känner ej till	0 %
	Vet ej	0 %
Behöver ej stöd	Ja, och att det har underlättat mina studier	2 %
	Ja, men det har ej gjort skillnad	0 %
	Nej	88 %
	Känner ej till	9 %
	Vet ej	1 %

Tabell 8 Tid nedlagd på betalt arbete för studenter med och utan funktionsnedsättning

Angiven funktionsnedsättning	Medelvärde i timmar
Ingen funktionsnedsättning	9,0
Minst en funktionsnedsättning	7,2

Tabell 9 Studenternas bedömning av ett antal faktorer på lärosätet

		Angiven funktionsnedsättning	
		Ingen funktionsnedsättning	Minst en funktionsnedsättning
		Andel	Andel
Möjligheter att välja ur ett rikt kursutbud	Nöjd eller mycket nöjd	42,0 %	37,7 %
	Varken nöjd eller missnöjd	34,9 %	32,6 %
	Missnöjd eller mycket missnöjd	23,1 %	29,7 %
Administrativa personalens inställning till studenter	Nöjd eller mycket nöjd	62,9 %	59,7 %
	Varken nöjd eller missnöjd	25,9 %	23,5 %
	Missnöjd eller mycket missnöjd	11,3 %	16,8 %
Undervisande personalens inställning till studenter	Nöjd eller mycket nöjd	77,6 %	70,0 %
	Varken nöjd eller missnöjd	15,3 %	23,1 %
	Missnöjd eller mycket missnöjd	7,1 %	6,9 %
Utbildningens planering och schemaläggning	Nöjd eller mycket nöjd	56,2 %	43,0 %
	Varken nöjd eller missnöjd	28,5 %	33,8 %
	Missnöjd eller mycket missnöjd	15,4 %	23,2 %

Tabell 10 Mobilitet inom eller utom EU-program

		Angiven funktionsnedsättning	
		Ingen funktionsnedsättning	Minst en funktionsnedsättning
		Andel	Andel
Var studierna utomlands knutna till ett utbytesprogram?	EU-program	27,9 %	22,4 %
	Annat program	16,3 %	17,2 %
	Free-mover	55,8 %	60,4 %

Tabell 11 Orsaker till att inte studera utomlands

		Angiven funktionsnedsättning	
		Ingen funktionsnedsättning	Minst en funktionsnedsättning
		Andel	Andel
I vilken utsträckning utgör/utgjorde följande aspekter hinder för utlandsstudier? (otillräckliga språkkunskaper)	Små eller mycket små	79,7 %	80,0 %
	Varken små eller stora	11,9 %	7,9 %
	Stora eller mycket stora	8,4 %	12,1 %
I vilken utsträckning utgör/utgjorde följande aspekter hinder för utlandsstudier? (bort från partner, barn, vänner)	Små eller mycket små	42,3 %	33,7 %
	Varken små eller stora	14,4 %	16,0 %
	Stora eller mycket stora	43,3 %	50,3 %

Fotnoter

-
- ⁱ Med deltidsstudent avses en student som läste maximalt 25 högskolepoäng hösten 2012.
- ⁱⁱ Med utländsk student avses en student som är definierad som utländsk student i högskoleregistret hösten 2012.
- ⁱⁱⁱ Diskrimineringslagen (2008:567)
- ^{iv} Socialstyrelsens termbank.
<http://socialstyrelsen.iterm.se/?fTerm=f>
<http://socialstyrelsen.iterm.se/?fTerm=f>
- ^v Undersökningarna av levnadsförhållanden, SCB.
http://www.scb.se/ulf/#c_li_351556
- ^{vi} Nationella folkhälsoenkäten, Folkhälsomyndigheten.
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/amnesomraden/statistik-och-undersokningar/enkater-och-undersokningar/nationella-folkhalsoenkaten/fysisk-halsa/funktionsnedsattning/>
- ^{vii} Social and Economic conditions of Student Life in Europe, Synopsis of indicators, Final report, Eurostudent V 2012-2015, s. 61.
http://www.eurostudent.eu/download_files/documents/EVSynopsisofIndicators.pdf
- ^{viii} ^{viii} Social and Economic Conditions of student life in Europe – national profile of Sweden, Eurostudent IV
http://www.eurostudent.eu/download_files/members/Sweden.pdf
- ^{ix} I CSN:s enkät ställs frågan om de har nedsatt funktion, besvär efter olycksfall, långvarig sjukdom eller lånvarigt hälsoproblem.
- ^x Studerandes ekonomiska och social situation 2013, CSN, rapport 2014:1
http://www.csn.se/polopoly_fs/1.12940!/studerandes-eko-sociala-2013.pdf
- ^{xi} SCB, Förutsättningar i arbetslivet 2013
http://www.scb.se/Statistik/AM/AM0503/_dokument/Forutsattningar_i_arbetslivet1.pdf
- ^{xii} <http://www.studeramedfunktionshinder.nu/statistik.htm>
- ^{xiii} Eurostudent – om svenska studenter I en europeisk undersökning, hösten 2009, Högskoleverket
Rapport 2010:20 R
<http://www.hsv.se/download/18.4dfb54fa12d0dded89580001112/1020R-eurostudent-2009.pdf>
- ^{xiv} Studerandes ekonomiska och social situation 2013, CSN, rapport 2014:1
http://www.csn.se/polopoly_fs/1.12940!/studerandes-eko-sociala-2013.pdf
- ^{xv} Ibid.
- ^{xvi} <http://www.studeramedfunktionshinder.nu/studentinfo.htm>
- ^{xvii} Ibid.
- ^{xviii} Antalet inkluderar döva studenter som deltagit i teckenspråksbaserad undervisning och därför inte behövt tolkning under utbildningen.
- ^{xix} <http://www.studeramedfunktionshinder.nu/statistik.htm>
- ^{xx} Social and Economic Conditions of student life in Europe – national profile of Sweden, Eurostudent IV
http://www.eurostudent.eu/download_files/members/Sweden.pdf